

BEHIND BETTY

Bijna twintig jaar geleden kreeg ik een lang bewaard familiegeheim te horen van mijn moeder Betty. Ik was toen zeventien en ze stond klaar met de schep om de wortels van haar stamboom om te spitten. Zoals mijn opa Landon in het boek zegt: 'Tussen God en de duivel groeide onze stamboom met verrotte wortelen, gebroken takken en schimmel op de bladeren.'

Onze familieboom en de inspiratie voor de diamanten van Shady Lane.

Ik zie mijn familiegeschiedenis als de wortels van een plant. Beide reiken diep in de aarde en voeden zich met de voedingsstoffen van de tijd tot de wortels sterk genoeg zijn om een heleboel vruchten te kunnen dragen. In het geval van een familie is het van belang de stamboom stabiel te houden en het wonderbaarlijke gewicht van elke nieuwe generatie aan te kunnen. Het mooie aan familie verhalen is dat wij allen ergens vandaan komen. Of we nu bij onze biologische of bij adoptiefouders opgroeien, of we nu wees- of pleegkind zijn, het verhaal van onze origine zit vanaf onze eerste ademtocht in ons verankerd.

Daarom gaan mijn meeste boeken over zowel de zegeningen als de complexiteiten van een familie. Er valt zoveel over die onderlinge relaties te schrijven. De hitte en de kou, het goede en het slechte, de haat en de liefde, het is er allemaal. Ik denk dat je kunt zeggen dat de geschiedenis meer engelen dan demonen telt, tenzij je bereid bent om eerlijk te

zijn natuurlijk. Bij het schrijven van *Betty* moest ik eerlijk zijn en de geheimen van mijn familie onder ogen zien.

Het was een hele odyssee, waarbij ik mijn Cherokee-afkomst traceerde, tot vele generaties terug, en vanaf daar weer helemaal verderging naar de tijd van mijn opa Landon en mijn moeder, Betty. Zodra we begrijpen waar we precies vandaan komen, kunnen we het leven dat we nu leiden ten volle waarderen. Met name iemand als ik. Ik ben nogal ongedurig aangelegd en het schrijven geeft me een anker, het verbindt me met die wortels.

Storytelling is een manier om mijn eigen mythes te creëren. Het is als een uitbreiding van de waarheid naar een wereld van fictie. Door het verhaal kunnen we een vorm van waarheid benaderen. Als we terugkijken op oude beschavingen en hun grootse legendes over goden, draken en stralende zonnewagens die langs de hemel trekken, beseffen we dat de mens destijds verhalen aanwendde om natuurrampen en astronomische gebeurtenissen in de hen omringende wereld te duiden. Als je lang genoeg aan het draadje in het weefsel van de fictie trekt, ontrafel je uiteindelijk die waarheid. Dat is het mooie van storytelling. Het is een verzameling van ontdekkingen, zowel grote als kleine, en via het schrijven van *Betty* heb ik er veel ontdekt.

Betty is geïnspireerd door generaties van mijn familie. Schrijven is mijn kompas geweest, het heeft me voortgedreven tijdens deze odyssee waarbij ik op een heleboel documenten en foto's ben gestuit die het verhaal extra voor me hebben verlevendigd. Op de volgende paar pagina's wil ik die momenten graag delen met jou, dierbare lezer, en je tegelijk uitnodigen om onder de kruin van mijn stamboom te gaan staan. Maar wel met dezelfde waarschuwing die opa Landon zou geven: ga niet onder de half afgebroken takken staan, je zou zomaar hun val kunnen breken.

Arkansas Gazette, 26 juni 1954.
Opa Landon gearresteerd wegens illegale stook.

Opa Landon stond wijd en zijd bekend om zijn eigengestookte drank. Hij stookte de drank altijd 'alsof hij iets heel bijzonders maakte', zeiden ze. Oma Alka vertelde me ooit een verhaal over Landon uit de tijd dat ze in Texas woonden. Eigen stook was illegaal dus opa moest onder de radar zien te blijven. Hij deed de sterkedrank in glazen potten die hij in de grond begroef en legde er stenen op. Toen de sheriff een keer poolshoogte kwam nemen en door de tuin liep, lag de overtreding pal onder zijn voeten. De sheriff vroeg wel waarom die stenen daar lagen. 'Nou, ik handel in stenen,' zei opa toen.

Toch wist hij de wet niet altijd te slim af te zijn. In juni 1954, toen mijn moeder amper vier maanden oud was, werd hij in Arkansas opgepakt en ondervraagd toen een distilleerketel om drank in te stoken op zijn erf werd ontdekt. Opa kon heel veel en hij was ook erg goed in dingen maken. Vaak zette hij eerst een prototype in elkaar voor hij aan het echte werk begon. In dit geval had de sheriff bij hem thuis een miniatuur distilleerketeltje ontdekt. Het was opa's werkmodel. In dit artikel uit de *Arkansas Gazette* staat hoe opa werd gearresteerd in de bergen van Arkansas, waar mijn moeder was geboren. Terwijl ik het lees, zie ik voor me hoe opa daar in zijn schommelstoel zit, druk bezig zijn werkmodel in elkaar te zetten, en ik zie hoe mijn moeder, toen nog een baby, op de achtergrond ligt te blèren, terwijl haar vader in gedachten zijn borrel aan het stoken is.

Ik heb opa Landon nooit ontmoet. Hij stierf tien jaar voor mijn geboorte. Ik leerde hem dus kennen via de verhalen die de familie over hem vertelde. Hij was een liefhebbende vader voor zijn kinderen en hij zou altijd in hun gedachten blijven. Als kind waren mijn moeder en haar broers en zussen altijd buiten aan het spelen of ze renden over de heuvels. Wie een smak had gemaakt, kon rekenen op opa Landon die het gruis met een pincet uit hun wonden zou peuten. Een flinke jaap of snee werd door hem gehecht met naald en draad. Hij leerde hun welke schitterende beloningen het bewerken van het land opleverde, en hij steunde al hun talenten en dromen, altijd, zodat ze wisten dat ze iedereen konden worden die ze wilden zijn.

Overdekte brug nabij Minford, Ohio, waar mama en haar broers en zussen altijd speelden. Bekend als de beste plek in de county om 'modderbeestjes te vangen'.

Na zijn dood spraken ze over hem alsof ze hun enige vaartuig op volle zee waren kwijtgeraakt.

'Hij was een fijne vader,' zeiden ze.

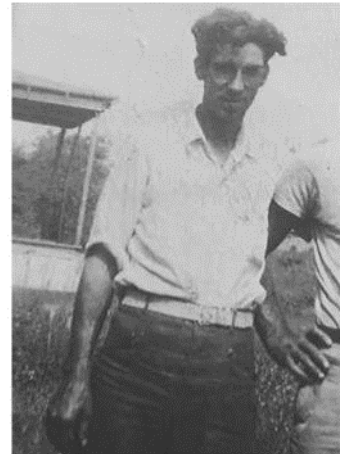
Hij verwachtte veel van zijn kinderen, en hij zat hen altijd achter de vordden: werk hard, wees vindingrijk, vergaar kennis. Maar bovenal was Landon een man met ontzettend veel verbeeldingskracht. Hij vertelde zijn kinderen verhalen met een verkapte waarschuwing.

'Als je een kat haar snorharen uittrekt, gaat ze praten of ze wordt blind.'

En hij vertelde hun ook dat er voor elk landdier een soortgelijk dier in de zee was.

'Denk je eens in hoe olifanten, leeuwen en tijgers in die uitgestrekte oceanen zwemmen,' zei hij dan, 'net zoals ze over het land lopen.'

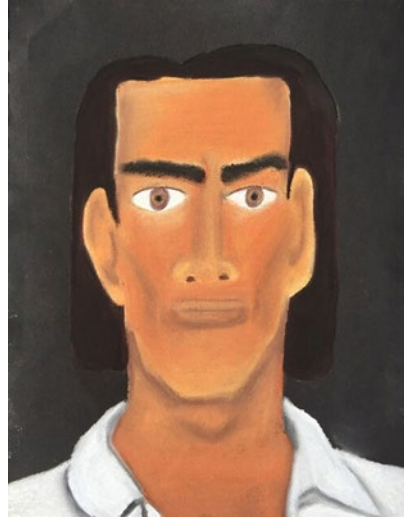
In hun herinnering was hij een grote man, want in het echt torende opa Landon, lang en dun, vrijwel boven iedereen uit. Mama denkt met liefde terug aan zijn 'prachtige' haar, dat hij altijd lang droeg maar dat steeds korter werd naarmate de jaren vorderden. En ze weet nog hoe zijn handen eruitzagen. Gekloofd, vereelt door het vele werken buiten in de tuin. De groene vlekken van het onkruid wieden, de kleuren van de bessen die hij weckte vormden in de seizoenen van zijn leven allemaal laagjes op zijn huid. Hij was altijd in de tuin in de weer met zijn gewassen. Hij bracht zijn kinderen de Cherokeelessen bij die zijn moeder en zijn grootmoeder hem hadden geleerd.

Mijn Cherokee-voorouders, Aniwodi, the Red Paint Clan (oorspronkelijke schilderijen door Tiffany McDaniel).

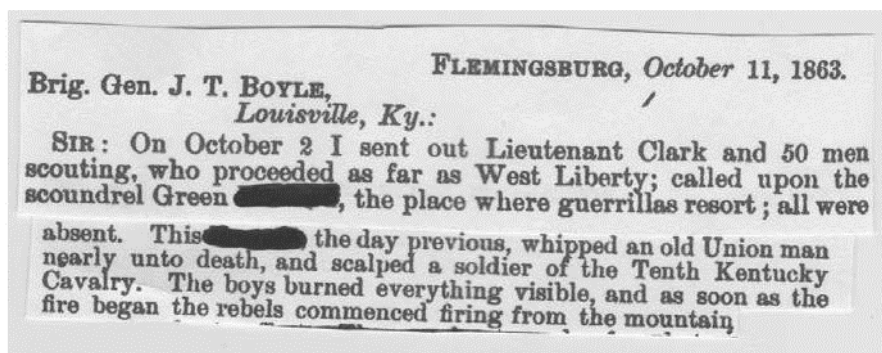
Als kind woonde Landon met een aantal generaties van zijn familie in hetzelfde huis. Hij zelf en de ouderen, onder wie zijn moeder, spraken de taal van de Cherokee. Voor een aantal ouderen was het de enige taal waarin ze communiceerden. Zoals voor zijn generatie gebruikelijk was, sprak Landon niet alleen zijn eigen taal, maar ook de taal van de witten. Levend tussen twee werelden wilde hij dat zijn kinderen altijd zouden

onthouden hoe groots de cultuur en de mensen waren van wie ze afstamden, dus hij leerde hun de Cherokee-methoden om het land te bewerken, en dat ze de zaden gebruikten die al generaties in zijn familie waren. Hij plantte het verleden in de grond, in de hoop dat het tot ver in de toekomst zou voortleven.

Portret van Landon als jonge man (oorspronkelijk geschilderd door Tiffany McDaniel).

De instandhouding van de Cherokee-cultuur was van essentieel belang voor hem, net zo belangrijk als ademen, en hij wilde dat zijn kinderen trots op die afkomst zouden zijn, en trots op de voorouders die hun zijn voorgegaan.

Uittreksel van The War of the Rebellion: A compilation of the Official Records of the Union and Confederate Armies

Tijdens het schrijven van *Betty* heb ik twee professionele genealogen in de arm genomen om onze Cherokee-bloedlijn te onderzoeken. De genealogen ontdekten een boek getiteld *The War of the Rebellion: A compilation of the Official Records of the Union and Confederate Armies*. Bovenstaand document is een in dat boek aangetroffen verslag waarin melding wordt gemaakt van een van mijn voorvaderen, de 'scoundrel Green', die beschuldigd werd van moord en het scalperen van een man. Deze gebeurtenissen dreven de familieleden nog verder van het Cherokee-territorium, waarna ze zich generatieslang in de bossen moesten verbergen. Uit vrees voor de lange arm der wet

hielden Landon, zijn broers en zussen, zijn ouders en grootouders zich op in valleien en afgelegen bossen, ver weg van de bewoonde wereld. Ze vertelden elkaar verhalen om meer te zien dan alleen dat uitgestrekte ruige landschap om hen heen. Om meer te zien dan de vier hoeken van hun hut.

Ik wou dat Landon langer had geleefd, dan had ik hem kunnen meemaken. De herinneringen, de verhalen en de sporadische foto's zijn er nog wel. Landon is plotseling gestorven, op een dag in november, net als in het boek, en zijn bloed lag op de vloer van het huis. Slechts weinigen onder ons leven na hun verscheiden door, maar Landon is na zijn tweeënzestig jaar op aarde doorgegaan en zal voor altijd in de generaties na hem door blijven gaan.

Betty, Shady Lande, Breathed, Ohio

Familieleden zijn de sleutel om de deur naar familiegeheimen open te krijgen. Een heel belangrijke sleutel voor mij was mijn moeder Betty, hierboven op de foto, die is genomen in de tuin bij hun huis aan Shady Lane in Breathed, Ohio. Zo zag de omgeving eruit, de natuur waarin en waarmee ze leefde. De hoge bomen achter haar, het overwoekerde veld naast haar, waar de grassen boven haar uitstaken. Landon maaide het nooit. Hij liet liever alles gewoon groeien en wandelde door oorspronkelijke grasvelden die tot aan zijn heup reikten. Hij wist dat oorspronkelijke gewassen van levensbelang waren voor de fauna en hun habitat. Toch besloot hij op een dag een heel stuk land vrij te maken, zodat zijn kinderen zich konden laten fotograferen op het gazon, op hun paasbest - al stelde dat niet zoveel voor. Hij wilde hen een voor een op de foto zetten, zodat ze allemaal hun eigen momentopname hadden. Eén portret per kind. Achter de lens van de camera legde hij hun

jeugd vast en hun eerste keer in de tuin van hun nieuwe huis aan Shady Lane.

Flossie, Shady Lane, Breathed, Ohio

De naam van de straat is hetzelfde gebleven in het boek, maar Breathed is fictief, vrij naar dat echte stadje in zuidelijk Ohio waar mijn moeder is getogen. Dezelfde plek waar ik later ook zou opgroeien. Wat zo prachtig is aan dat zuiden van Ohio, pal aan de voet van de Appalachen, zijn die beboste berghellingen en het ongelooflijke dierenrijk.

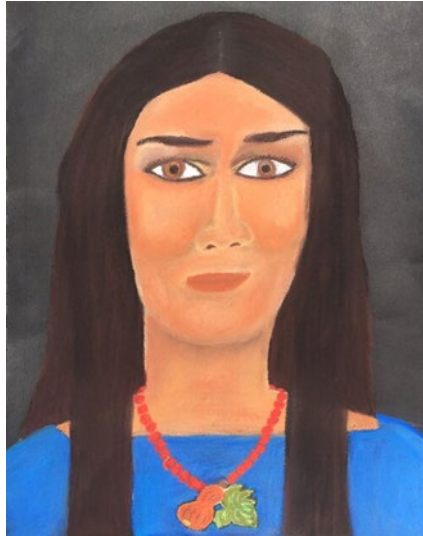

Bosgebied in zuidelijk Ohio

De natuur en de dieren hebben me altijd na aan het hart gelegen. Ik beschouw schrijven over de natuur als schrijven vanuit een plek die geheel door het natuurlijke ecosysteem is opgenomen. De liefde voor de natuur werd ingegeven door mijn moeder, die altijd bezig was in de tuin en ons in navolging van opa de gewassen leerde waarderen. Wat ze van hem had geleerd, bracht ze mij en mijn zussen ook bij, zodat we datgene in stand zouden houden wat in onze familie al generatieslang goed gebruik was.

Ik beschouw Landon als een milieuwachter, die zijn kinderen de geneugten van het natuurbehoud bijbracht. De

natuurlijke manier om met de aarde om te gaan, waren technieken die zijn moeder en zijn grootmoeder aan hem hadden doorgegeven. Mijn moeder voelde zich nog meer verbonden met haar vader en haar Cherokee-afkomst als ze die technieken op haar beurt toepaste.

Betty, Protector of Corn and Beans (oorspronkelijk schilderij van Tiffany McDaniel)

Naast de liefde voor de natuur leerde mijn opa mijn moeder ook van dieren te houden. Als kind leerde ze mij en mijn zusjes om zelfs het kleinste schilletje niet in de vuilnisbak te gooien. 'Breng het maar naar buiten,' zei ze altijd. Want er zijn altijd wel wasberen, buidelratten, wilde konijnen of een ander dier dat wel trek heeft in een hapje. Het is een manier om zo goed mogelijk voor de dieren te zorgen, en niets verloren te laten gaan.

Het wel en wee van de tuin kregen we met de paplepel ingegoten. Mama droeg mij en mijn zussen als baby al mee de tuin in, zette ons in het zand en liet ons de aarde voelen, terwijl ze vertelde dat we Cherokee waren, wat betekende dat we van een groots volk afstamden.

De pawpawbomen, druiven, vijgen en nog meer rijen met struiken aan de zuidzijde van onze tuin. Ohio, juli 2020

Mijn hele leven heb ik getuinierd en was ik altijd met planten in de weer, en als ik in het nieuwe seizoen een Drie Zusters Tuin aanleg, voel ik de aanwezigheid van Landon, die met mij de zaden plant. Ik kan me geen leven zonder planten of dieren voorstellen. Die twee belevingen hangen zo nauw samen met mijn schrijven, dat het eigenlijk een en dezelfde hartstocht is. En het is door die liefde voor dieren, voor de natuur, voor de aarde dat ik me nog altijd verbonden voel en identificeer met mijn Cherokee-voorvaderen. De foto van mama op het gras, omringd door prachtig woekerende grasvelden, op het land waar ze groot is geworden, is een beeld dat ik koester. Een waarop ik een meisje zie dat er trots op is Cherokee te zijn, en dat heel veel van flora en fauna houdt.

De oude boerderij waar ik ben opgegroeid, het zogeheten Down Home. De hond, Dolly, waarmee ik ben opgegroeid en in de verte Fancy, een echte fancy kat. Minford, Ohio, jaren negentig.

Het huis in zuid-centraal Ohio, waar ik ook als kind heb gewoond. Het is gebouwd in 1921 en heeft de beste veranda om naar kolibries te kijken.

Opgroeien in de bergen, jaren negentig

Ik ben in Ohio geboren en getogen, in het zuidelijkste deel en ook iets hoger, in het midden van de staat. Mijn ziel is het meest verwant met het landschap en de natuur van zuidelijk Ohio, maar ook met de plaatsen waar mijn moeder en haar familie zich hebben gevestigd.

Mama is geboren in Arkansas en in haar jeugd verhuisde haar gezin regelmatig van de ene staat naar de andere. Ze trokken naar het uiterste noorden, tot aan de grens met Canada, en helemaal naar het westen, in Californië, tot het zuidelijkste puntje van het land, in Florida, voordat ze zich uiteindelijk in het zuiden van Ohio vestigden. Door al die reizen voel ik niet alleen verwantschap met Ohio, maar met de hele Appalachen, tot diep in het zuiden, dat ooit Cherokee-territorium was. Van mijn moeders kant heb ik de reislust geërfd, altijd in beweging te willen blijven, de ene voet voor de andere te blijven zetten om dan weer mijn weg terug te vinden naar het land dat van mijn voorouders is geweest.

Aan de voet van de Appalachen

Tijdens de bouw van Breathed heb ik er elementen van de bestaande plaats in opgenomen, details toegevoegd die in het verhaal pasten en aldus een oord gecreëerd dat in al mijn boeken kan figureren. Breathed is uitgegroeid tot een personage op zich en vormt het decor van veel van mijn boeken. Het echte stadje is een stuk kleiner en je vindt er ook niet al die industrie, maar de bergachtige omgeving is hetzelfde. De dierenwereld is gebaseerd op de werkelijkheid, net als de sfeer van zo'n kleine gemeenschap. Als Breathed en de werkelijkheid te ver uit elkaar dreigen te lopen, trek ik het weer mijn verhaal in, om ze samen verder te ontwikkelen, altijd in verandering te laten zijn, altijd meer en meer een personage op zich te laten worden, en dat alles omringd door gebergte.

Betty op de basisschool

Op deze foto draagt mama een matrozenjurkje dat ze van haar moeder, Alka, had gekregen. De onderliggende bedoeling speelt een sleutelrol in het boek, maar het was ook belangrijk voor oma Alka als kind.

Ik weet nog wanneer ik voor het eerst hoorde van oma's seksuele misbruik. Ze was toen een kind, nog maar acht jaar oud. Haar eigen moeder was degene die haar naar het bed heeft gedragen. En het was haar eigen vader die in dat bed op haar lag te wachten. Het was in emotioneel opzicht een van de lastigste scènes om te beschrijven. Ik wist dat oma daadwerkelijk door haar vader was misbruikt, dus ik had niet het zachte vangnet van de fictie. En steeds als ik die scène herlees, bedenk ik wat oma Alka moet hebben doorstaan. En ook het hieruit voortvloeiende misbruik bij de generatie erna. Maar als ik dan naar de foto van mijn moeder kijk, word ik weer herinnerd aan haar kracht, en ook aan de kracht van oma, die de gruwelijkste wreedheid heeft moeten verdragen en er toch weer bovenop is gekomen.

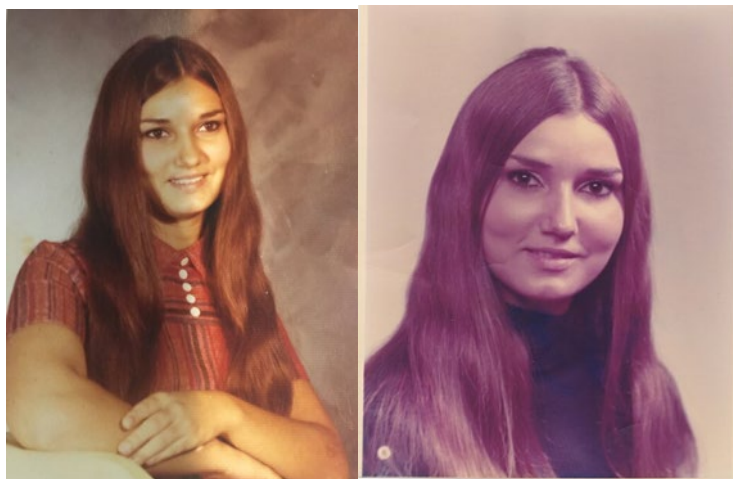
Ook dat is een reden waarom ik Alka zo'n krachtig personage vind. En die foto van haar, blootsvoets en met een hand op haar heup, is een perfecte verbeelding van haar persoonlijkheid. Het is een vrouw met een verleden dat haar heeft gevormd, een verleden als een wolf waarmee ze oog in oog is komen te staan.

Betty en haar zussen kwamen vaak oog in oog met zulk soort mannen te staan, mannen als Alka's vader, die zich voedden met de kracht van de vrouwen in hun leven. Er staat een scène in het boek waarin de hoofdmeester Betty uitlegt dat meisjes niets anders mogen dragen dan de kleren die al eeuwenlang voor

hun zijn uitgekozen. Dit gaat niet over Betty die niet van jurken houdt. Ze vindt het leuk om een meisje te zijn en alles wat erbij komt, van jurken dragen tot lippenstift opdoen als ze tiener wordt. Je hoeft vrouwelijke aspecten niet te verwerpen om een feministe te zijn. Feminisme gaat juist over die vrijheid van de eigen keus. Betty knokt voor die vrijheid en kant zich tegen het patriarchaat, ze laat zien dat de barrières geslacht moeten worden, anders schieten mannen noch vrouwen er iets mee op. Pas als er sprake is van gelijkwaardigheid in onze samenleving, kunnen we betekenisvolle veranderingen bewerkstelligen. Uiteindelijk weet Betty op eigen kracht het patriarchaat te overwinnen.

Oma Alka

Betty, in de vijfde klas (links) en in het eindexamenjaar (rechts)

Mijn moeder werd op school regelmatig gepest, leerkrachten hebben haar beledigd en racistisch bejegend. Het personage Ruthis is een samenvoeging van bestaande treiterende klasgenoten.

Als lichtgetint meisje in een witte gemeenschap heeft mijn moeder het niet makkelijk gehad. Uit de vraaggesprekken die ik

met haar heb gevoerd, bleek dat zij en haar vader regelmatig het mikpunt waren van spot. Ik heb zelf een heel lichte huid, die heb ik van mijn vader, dus ik heb heel andere ervaringen dan mijn moeder en mijn opa. Vanwege mijn lichte huid hebben ze me regelmatig gevraagd of mijn moeder wel mijn biologische moeder was, of ik misschien geadopteerd was.

'Ze kan je moeder toch niet zijn? Haar huid is zo donker. Haar haar is zo zwart. Je lijkt helemaal niet op haar.'

Als ik hun verzekerde dat ze wel degelijk mijn moeder was, werden er door zowel mijn klasgenoten als mijn leerkrachten allerlei vragen op me afgevuurd.

'Heeft je moeder soms een zonnebank thuis? Ligt ze er de hele dag onder?'

'Ik durf te wedden dat ze een foundation gebruikt om donkerder te lijken.'

'Is ze zwart? Mexicaans? Gemengd?'

Als ik me ergens met mijn moeder had vertoond, dan wist ik dat ik weer aan de tand zou worden gevoeld. Zelfs onbekenden stapten op mijn moeder af om te vragen 'wat' ze was, alsof ze een ding was, of iemand die er niet echt bij paste. In witte gemeenschappen valt iedereen die ook maar enigszins van de norm afwijkt direct op.

In de klas en tegen mijn vriendjes zei ik altijd dat ze Cherokee was als ernaar werd gevraagd. Ik herinner me de keer dat ik zei dat ik ook Cherokee was. We zaten toen in groep drie en het was bijna Thanksgiving. De leerkracht had ons papier en schaarstukjes gegeven om pelgrimsmutsen en indiaanse verentooien uit te knippen. Terwijl ik een veer maakte zei ik hardop dat ik een indiaan was.

'Welnee, Tiffany,' zeiden mijn klasgenootjes. 'Daar ben je te wit voor.'

De leerkracht verzekerde me dat ik geen indiaan was. Na een paar minuten beseftte ik dat ik de discussie aan het verliezen was. Ik zag er 'niet indiaans genoeg' uit.

We worden allen gevormd door de manier waarop de samenleving ons in hokjes plaatst. Ondanks dat mijn raciale ervaringen anders waren dan die van mijn moeder en van mijn opa, voel ik me toch niet minder met hen verbonden. Anders zou ik een stapje naar achteren doen als hun dochter en kleindochter, en daarvoor ben ik veel te trots op hen. En als ik nu de schoolfoto's bekijk van mijn moeder, dan zie ik haar als iemand die de pestkoppen in de klas de baas is, die de schoonheid van haar huidskleur en haar machtige afkomst glimlachend omarmt.

Dit boek speelt zich af vanaf begin 1900 tot begin 1970, een tijd waarin meisjes en vrouwen de stereotypen aan het bevechten waren, wat toen meer nodig was dan vandaag de dag. Met mijn personages wilde ik de vele kanten van het vrouw-zijn laten zien. De stereotypen van die tijd zijn voor mijn generatie bevochten door tal van feministen en het is onze

taak dat gevecht voort te zetten. Wij vrouwen moeten de waarde van onszelf en van onze ervaringen herkennen. Voor mij is schrijven een manier om die waarde en de vrijheid als vrouw te onderzoeken, door vanuit de vrouw te schrijven op een manier die ons eraan herinnert welke strijd de vrouwen hebben moeten leveren, en tegelijkertijd is het een manier om de vrouwelijke identiteit te vereren.

Flossie

Fraya

Het duurde bijna twintig jaar om *Betty* te publiceren. De literaire agenten die ik erover benaderde gaven als commentaar dat het boek 'te vrouwelijk' was en daardoor 'te riskant'. Hoe vaker ik dit hoorde, hoe groter mijn vastberadenheid om dit boek te laten uitgeven. Ik wilde dat mensen na het lezen van *Betty* zouden begrijpen dat verhalen niet 'te vrouwelijk' zijn, maar gewoon menselijk. Dat er niets inherent 'riskant' is aan het vertellen van deze verhalen, en dat onze ervaringen als mens niet beperkt moeten worden tot sekse, maar dat ze het medium moeten zijn om opgewassen te zijn tegen het leven.

In mama's jeugd bewerkte opa Landon zijn land altijd volgens het principe van de drie zussen: een traditie die diverse indianenstammen aanhielden. De drie zussen stellen de drie soorten gewassen voor, te weten maïs, bonen en pompoen. Ze worden bij elkaar geplant omdat ze een gunstige uitwerking hebben op elkaar - sterkere gewassen en vruchtbaardere grond.

Landon vertelt tegen zijn oudste dochter dat zij de maïs is. De middelste is de bonen. En de jongste dochter, Betty, is de pompoen. Landon zegt dat zij, door hun kracht als zijnde vrouw en hun kracht als zijnde zussen, heel sterk zullen opgroeien, net als de maïs, de bonen en de pompoen.

Landon is een feminist, en aan zijn relatie tot de historische structuur van de Cherokee-gemeenschap, die matrilineair en matriarchaal was, ontleende hij de inspiratie voor zijn houding jegens vrouwen. Oude Cherokee-gemeenschappen leunden op vrouwen als leiders en denkers. Landon was opgevoed door zijn grootmoeder en zijn moeder, die hem de waarde en het

belang van de vrouwelijke bijdrage middels handelingen en gedachten bijbrachten. Landon vereert de vrouw en die verering maakt hem tot een vader die zijn dochters steunt en kracht geeft. Hij laat hun zien hoe mannen een bondgenoot kunnen worden van de vrouw in hun strijd voor gelijkwaardigheid.

We voelen het verlangen van Betty, haar zussen en haar moeder om de stereotypen te herschrijven, zodat zij hopelijk het pad voor de komende generaties vergemakkelijken.

Vroeger las mijn moeder me altijd voor. Ze hield van boeken en van lezen en ze zorgde ervoor dat we vanaf onze geboorte altijd omringd werden door storytelling. Ze koos ook heel bewust voor verhalen en mythes van de indianen om mij en mijn zussen voor te lezen. Ze vertelde ons al over onze Cherokee-voorouders toen we nog heel klein waren, en ze verweefde ons in de verhalen die ze vertelde. Ik ben ze nooit vergeten en zie nog steeds de beelden voor me zoals van een kraai die door de lucht vliegt en het geschilderde paard dat over de prairie galoppeert.

Betty, Lake Jackson, Ohio

Het is belangrijk voor mij om die verweving in de cultuur van mijn familie te herkennen. Als ik mama's verhalen hoor over racisme en haar ervaringen in haar jeugd, voel ik dat nog sterker. 'Kleine Indiaan' was opa's bijnaam voor mijn moeder. Als kind kostte het mijn moeder veel moeite om een plekje te vinden in de witte gemeenschap waarin ze opgroeide. Met haar bruine huid en zwarte haar voelde ze zich een vreemde eend in de bijt. In de klas werd ze gepest omdat ze zogenaamd lelijk was. Ze voldeed niet aan de traditionele criteria van schoonheid, zoals geportretteerd in de fraaie tijdschriften en in de film. Maar dankzij haar vaders aanmoediging en door zijn eigen trots leerde mijn moeder zichzelf uiteindelijk als Kleine Indiaan te omarmen.

De bijnaam werd een koosnaam, die ze tot op de dag van vandaag met trots hanteert. Haar Cherokee-achtergrond bepaalde ook haar houding jegens haar uiterlijk. Als de omgeving meende dat blond haar en blauwe ogen de ware schoonheid vertegenwoordigden, dacht mama aan haar vele voorouders en vond hen dan de mooiste van allemaal. We volgen Betty's ontwikkeling in het boek, het meisje dat denkt dat ze niet knap is maar dat uitgroeit tot een jonge vrouw die de vrijheid ontdekt in haar uiterlijk. En voor haar is cultuur haar echte thuis.

Aan het eind van het boek maakt Betty een reis met een stoffen tas waarop een huis is afgebeeld. Het is de voltooiing van haar idee dat thuis bij haar vanbinnen zit, en ze neemt het met zich mee, want ongedacht de reizen die nog voor haar liggen, het is haar Cherokee-cultuur en haar familie waarin zij leeft.

Portrait of Lint, the Wilds of his Mind (schilderij van Tiffany McDaniel)

Lints personage is geïnspireerd door mama's broer, die zijn hele leven te kampen had met een psychische stoornis. Ik koester vele dierbare herinneringen aan mijn oom, maar ik weet ook dat hij worstelde met de demonen in zijn hoofd. Voor Lint was zijn vader Landon als een licht dat zijn pad bescheen om zijn weg te kunnen vinden. In het boek heb ik Lints vele bezoeken aan artsen onvermeld gelaten. Op zijn zevende werd hem onder meer lithium voorgeschreven. In de jaren zestig was geestelijke gezondheidszorg nog niet zo ontwikkeld als vandaag de dag. Ze wisten alleen maar dat Lint leed. Landon bleef af en toe de hele nacht met hem op als hij het moeilijk had. Hij ontdekte snel dat koffie een kalmerend effect had. Ik zie voor me hoe vader en zoon tijdens die lange doorwaakte nachten koffiedronken en met elkaar praatten. Toen Lint zijn vader verloor, verloor hij degene die hem het best begreep. Maar hij had gelukkig nog zijn zussen, met name Betty. Lint was dol op zijn zussen en ondanks zijn geestelijke kwellingen was hij er voor hen als zij hem nodig hadden.

Wie aan een geestesziekte lijdt, kan soms moeilijk zijn of haar gevoelens onder woorden brengen. In het boek stottert Lint. Ik ben zelf opgegroeid met een spraakbeperking en ben daarvoor als kind in therapie geweest, dus ik kon me goed inleven in mijn oom. Ik zie het ook terug in dit schilderij. Maar in de duisternis ontwaar ik ook een zekere hoop. De hoop die Lint had toen hij een beter leven wenste voor zichzelf en dat hij van de chaos in zijn hoofd bevrijd zou worden.

Lint, 1985

In het boek verzamelt Lint stenen. Ik wilde daarmee de zwaarte van het personage verbeelden, alsof de lezer bij elke keer dat ze zijn naam op een bladzijde zagen staan een steen van het papier zou komen om zijn aanwezigheid kenbaar te maken. Als ik aan het personage Lint denk, denk ik aan mijn oom en aan zijn voortijdige dood. En al is mijn ooms hoop nooit in vervulling gegaan om aan zijn demonen te ontsnappen, wilde ik hem toch een vrediger leven geven in mijn boek. Een waarin zijn pad daadwerkelijk naar een thuis leidde, terug naar de wachtende armen van zijn vader.

Betty, het sterkste meisje ter wereld

Op deze foto is mijn moeder een jong meisje, dat de lezers die *Betty* openslaan begroet. Het is mama ten voeten uit: ijzeren kracht en vastberadenheid. Ik zie hier iemand die te kampen heeft gehad met racisme, seksisme en het trauma van lang bewaarde familiegeheimen. Maar haar ogen op de foto zeggen dat ze boven al die dingen staat. En ze zeggen ons dat ze beslist zal overleven.

Sterker nog, ze zal ontsnappen en uit het brandende boek vliegen, precies zoals haar vader voor haar had gehoopt.